

B SERWATOR ŚWIĘTOKRZYSKI

**WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE**

**BIULETYN REGIONALNEGO OŚRODKA
POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Nr 2/2018

Szanowni Państwo,

decyzją Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w dniu 22 listopada br. powierzona mi została funkcja Wicemarszałka Województwa Świętokrzyskiego. To dla mnie ogromny zaszczyt oraz zobowiązanie wobec mieszkańców regionu. Pełniąc swoją funkcję w Zarządzie Województwa nadzoruję m.in.: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Szeroko rozumiana polityka społeczna jest mi szczególnie bliska ze względu na moją dotychczasową aktywność społeczno - zawodową. Od lat podejmuję działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, integracji społecznej w szczególności osób z niepełnosprawnościami oraz współpracuje ze środowiskiem seniorów, wspierając kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku.

Nowa pięcioletnia kadencja stawia przed Zarządkiem Województwa Świętokrzyskiego nowe wyzwania w obszarze polityki społecznej, szczególnie w obliczu zmian społeczno - demograficznych oraz rozwoju gospodarczego.

Gospodarka, rodzina, bezpieczeństwo – to trzy filary na których będzie oparta działalność nowego Zarządu. Jesteśmy w przededniu rozpoczęcia prac nad aktualizacją Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego. Określenie priorytetowych z punktu widzenia polityki społecznej regionu celów wymaga pogłębionej diagnozy. Istotnym jest aby wypracowana Strategia nie tylko określała cele, jakim

jest rozwiązanie określonych problemów społecznych, powinna też określać, w jaki sposób i jakimi drogami tę zmianę można osiągnąć.

W ramach regionalnej polityki społecznej implementowane będą innowacyjne rozwiązania takie, jak choćby wdrażanie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a innymi podmiotami z sektora polityki społecznej istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa. Wdrażany będzie również nowy model reintegracji społeczno-zawodowej w nowo tworzonych Klubach Integracji Społecznej w regionie.

Kolejną ważną kwestią społeczną, z którą samorząd województwa świętokrzyskiego chce się zmierzyć jest wdrożenie mechanizmów współpracy w zakresie oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zaburzenia związane ze zdrowiem psychicznym wciąż są tematem tabu. Jesteśmy społeczeństwem, które nadal nie jest otwarte na tego typu problemy.

W ramach realizowanej polityki społecznej będę zwracać szczególną uwagę na aktywizację seniorów. Sytuacja demograficzna stawia przed polityką społeczną ogromne wyzwanie jakim jest zapewnienie pokoleniom osób starszych właściwej opieki i wsparcia. Istnieje wielka potrzeba aktywizacji seniorów – tworzenia klubów seniora, Uniwersytetów Trzeciego Wieku, różnego typu inicjatyw, które pozwolą osobom starszym na aktywne funkcjonowanie w społeczeństwie. Niezwykle ważne są dla mnie kwestie związane ze wsparciem osób z niepełnosprawnościami. Będę podejmować działania zamierzające do poprawy sytuacji tej grupy mieszkańców regionu m.in. poprzez wdrażanie projektów mających na celu ich aktywizację społeczną oraz zawodową, jak również wspieranie działań zwiększania dostępności przestrzeni publicznej.

Działania zmierzające do integracji społecznej sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej. Zapraszam Państwa do wspólnego dialogu nad rozwojem regionalnej polityki społecznej.

Renata Janik

Wicemarszałek Województwa Świętokrzyskiego

Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi - istotnym elementem polityki społecznej regionu

Zorganizowanie sprawnego systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi to bardzo trudne zadanie, w które zaangażowanych jest wielu partnerów, instytucji i organizacji z obszaru pomocy i integracji społecznej oraz ochrony zdrowia. Problem zaburzeń psychicznych z roku na rok staje się coraz poważniejszy, szacuje się, że problem ten dotyczy aż 450 milionów ludzi na świecie, jeszcze więcej boryka się z problemami psychicznymi. Współcześnie coraz częściej odchodzi się od leczenia instytucjonalnego, kładąc nacisk na terapię środowiskową. Zwiększa się liczbę oddziałów psychiatrycznych przy szpitalach ogólnych oraz tworzy mniejsze ośrodki, rezygnując z izolowania chorych w dużych szpitalach psychiatrycznych.

Psychiatria środowiskowa zakłada, że najlepiej można pomóc osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne poprzez ogólne utrzymanie ich związków z rodziną, przyjaciółmi, współpracownikami i społeczeństwem oraz ma na celu zapewnienie usług profilaktyki, leczenia i rehabilitacji. Dobry system opieki psychiatrycznej musi uwzględniać kwestie związane z organizacją systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi.

W grudniu br. na szczepku województwa został opracowany *Wojewódzki program poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego*. Jest to zadanie wynikające z *Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020, Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022*, a także *Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2018-2022*. Przyjęty program poprzedzony został konsultacjami społecznymi oraz powołaniem zespołu konsultacyjno-opiniującego.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zaplanował szereg działań, które realizowane będą w najbliższym czasie w zakresie rozwoju systemu pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Przeprowadzono między innymi szkolenie dla 60 pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej pn. *„Praktyczne aspekty pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi”*.

W Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach, realizowane są prace w związku z realizacją projektu pn.: *„Standardy w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym”* realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w partnerstwie z:

- Województwem Lubelskim Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie - Liderem projektu wraz z Charytatywnym Stowarzyszeniem Niesienia Pomocy Chorym Misericordia,
- Województwem Podkarpackim Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Rzeszowie – partnerem projektowym wraz ze Stowarzyszeniem Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość”,
- Caritas Diecezji Kieleckiej – partnerstwo świętokrzyskie,

Celem projektu jest wypracowanie, wdrożenie i upowszechnienie standardu w zakresie mieszkalnictwa wspoma-

ganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym. Docelowo na terenie gminy Masłów utworzone zostanie jedno mieszkanie tego typu, w którym wdrażany będzie wypracowany standard.

Pierwszy etap realizacji projektu skoncentrowany jest na wypracowaniu modelowego standardu w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie przez powołany w tym celu **Zespół ds. Opracowania Standardu składający się z 24 osób**.

Zrealizowane zostało badanie społeczne dotyczące potrzeb osób przewlekle chorujących psychicznie w zakresie wsparcia środowiskowego ze szczególnym uwzględnieniem mieszkań wspomaganych. Adresatami badania była grupa 315 osób, w tym: 150 osób pełnoletnich przewlekle chorujących psychicznie, 150 specjalistów (m.in. lekarz psychiatra, pielęgniarka psychiatryczna, psycholog, terapeuta środowiskowy, opiekun, reprezentujący instytucje lecznicze i ośrodki wsparcia środowiskowego np.: szpital psychiatryczny, DPS,

ZOL, WTZ, ZAZ, ŚDS) oraz 15 członków rodzin osób chorujących psychicznie. Badanie zostało przeprowadzone na terenie trzech województw: lubelskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego.

We wrześniu i październiku br. w ramach projektu odbyły się zagraniczne wizyty studyjne w Holandii i we Włoszech. Ich celem było poznanie organizacji, które zajmują się wsparciem osób chorujących psychicznie oraz wizyty w mieszkaniach wspomaganych prowadzonych przez te organizacje, spotkania z przedstawicielami samorządu odpowiedzialnymi za politykę społeczną, zapoznanie się z systemem leczenia oraz formami wsparcia środowiskowego osób chorujących psychicznie. Spodziewane efekty wyjazdów to zainspirowanie się rozwiązaniami w obszarze mieszkalnictwa wspomaganego, zarówno w zakresie warunków lokalowych jak i programu terapeutycznego, opisanie modelowych rozwiązań w Standardzie mieszkań wspomaganych dla osób chorujących psychicznie oraz próba wdrożenia ich w mieszkaniach tworzonych w ra-

Na zdjęciu: Uczestnicy konsultacji dotyczących opracowanego Standardu - Tokarnia 9 października 2018

mach projektu „Standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym”.

W dniu 9 października w Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni odbyło się spotkanie konsultacyjne dot. opracowanego Standardu. Uczestnikami spotkania byli przedstawiciele: Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy, Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowych Domów Samopomocy, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Ośrodków Pomocy Społecznej, Zakładów Aktywności Zawodowej oraz osoby z terenu naszego regionu zajmujące się problematyką zdrowia psychicznego.

W kolejnym etapie Standard zostanie wdrożony i przetestowany na terenie 5 gmin zróżnicowanych pod względem sytuacji społeczno – gospodarczej, w tym:

- 3 gminy na terenie województwa lubelskiego,
- 1 gmina regionu podkarpackiego,
- 1 gmina regionu świętokrzyskiego (Gmina Masłów).

W kolejnych etapach Wdrożenia opracowanego standardu na rzecz deinstytucjonalizacji usług na terenie gminnych jednostek samorządu terytorialnego realizowane będą roboty budowlane w celu dostosowania obiektów przeznaczonych na mieszkania wspomagane dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Przygotowanie osób chorujących psychicznie do korzystania z mieszkania, poprzez różnego rodzaju zajęcia, kursy, spotkania itp. W ramach projektu przeprowadzony zostanie wybór i zatrudnienie kadry zaangażowanej do wdrażania standardu, a także stosowne szkolenia oraz spotkania superwizyjne dla kadry pracującej w mieszkaniu wspomaganym. W dalszej części realizacji projektu przewidziane są m.in. turnusy wyjazdowe dla mieszkańców mieszkania wspomaganego, doradztwo zawodowe dla mieszkańców. Kolejnym istotnym etapem realizacji projektu będzie opracowanie rekomendacji i przeprowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i NGO w zakresie stosowania opracowanego standardu w obszarze usług mieszkalnictwa wspomaganego.

Zakłada się, iż realizacja projektu wpłynie na:

Na zdjęciu: Uczestnicy konsultacji dotyczących opracowanego Standardu - Tokarnia 9 październik 2018

Na zdjęciu: Uczestnicy konsultacji dotyczących opracowanego Standardu - Tokarnia 9 październik 2018

- poprawę jakości usług realizowanych na rzecz osób chorujących psychicznie,
- zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług,
- zapobieganie ponownemu umieszczeniu osoby chorującej psychicznie w szpitalu psychiatrycznym i/lub skierowaniu do placówki opieki całodobowej (DPS, ZOL, ZOP),
- zwiększenie szans na funkcjonowanie osób chorujących psychicznie w środowisku lokalnym.

Szansa na rozwój psychiatrii środowiskowej

Zorganizowanie sprawnie działającego lokalnego systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi to wyzwanie dla wielu jednostek organizacyjnych, współpracujących w tej sferze. Oparcie społeczne jest bardzo ważnym „ogniwem” w systemie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Tendencja ta wiąże się z wprowadzeniem modelu opieki środowiskowej w psychiatrii i odchodzeniem od instytucjonalnego modelu opieki.

Pokonując największą barierę w dostępie do usług wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin tj. ograniczenia finansowe informujemy, iż w ramach ogłoszonego konkursu nr: RPSW.09.02.03-IZ.00-26-223/18 przez Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego możliwe jest pozyskanie środków finansowych na deinstytucjonalizację usług opieki medycznej nad osobami niesamodzielnymi – zależnymi z powodu zaburzeń psychicznych i/lub uzależnienia od alkoholu i/lub uzależnienia od substancji psychoaktywnych, obejmująca w szczególności:

- 1) tworzenie oraz wsparcie działalności oddziałów dziennych psychiatrycznych (ogólnych);
- 2) tworzenie oraz wsparcie działalności zespołów leczenia środowiskowego (domowego);
- 3) tworzenie oraz wsparcie działalności hosteli oraz innych ośrodków (zespołów) opieki pozaszpitalnej wskazanych w punkcie 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 kwietnia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania;
- 4) zapewnienie opieki medycznej nad osobami niesamodzielnymi w zastępstwie za opiekunów będących członkami rodzin;
- 5) wsparcie psychologiczne i /lub szkolenie dla opiekunów, w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki medycznej nad osobami niesamodzielnymi;
- 6) przygotowanie i tworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, pielęgnacyjnego i wspomagającego, połączonego z doradztwem w doborze sprzętu, treningami z zakresu samoobsługi wypożyczonego sprzętu oraz przygotowanie warunków do opieki domowej;

7) teleopiekę medyczną, wykorzystywaną na potrzeby doradztwa medycznego oraz bezpośredniej pomocy personelu medycznego na wezwanie w szczególnej sytuacji.

W ramach konkursu o dofinansowanie projektu mogą ubiegać się wszystkie podmioty, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia JST,
- instytucje pomocy i integracji społecznej,
- podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe,
- podmioty lecznicze wykonujące na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą finansowaną ze środków publicznych,
- podmioty uprawnione do udzielania świadczeń zdrowotnych oraz realizujące zadania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.

Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach konkursu wynosi **15 761 260 PLN**.

Wnioski o dofinansowanie projektu należy składać od dnia 10 grudnia 2018 roku do dnia 10 stycznia 2019 roku.

Termin rozstrzygnięcia konkursu planowany jest na koniec kwietnia 2019 roku.

Przypominamy, iż głównym celem „Wojewódzkiego programu poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego 2018-2022”, jest rozwój różnorodnych form wsparcia, efektem czego ma być utrzymanie, wzmocnienie lub powrót do pełnienia ról społecznych, odzyskanie samodzielności i aktywności społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi. Konieczność systematycznego rozwoju usług adresowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi to także przygotowanie służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu niesienia pomocy i udzielania wsparcia w ramach tworzenia psychiatrii środowiskowej.

Projekty mające na celu wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w regionie świętokrzyskim i poszerzanie oraz unowocześnianie pomocy i oparcia społecznego są deficytowe. Musimy dołożyć starań by zmienić ten niekorzystny trend.

Szczegółowe informacje dotyczące konkursu zamieszczone zostały na stronie internetowej:

<http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/skorzystaj/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow>

Kontakt z instytucją organizującą konkurs:
Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego ul. H. Sienkiewicza 27, 25-007 Kielce, w godzinach od 8:00 do 15:00, tel. 41 34 98 923 oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej infoEFS@sejmik.kielce.pl.

Dodatkowo informacji udzielają:

- Główny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich – ul. Św. Leonarda 1, 25-311 Kielce (tel. 41 343 22 95, 41 340 30 25, 41 301 01 18, infolinia 800 800 440).
- Lokalny Punkt Informacyjny w Sandomierzu ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz (tel. 15 832 33 54, 15 864 20 74).
- Lokalny Punkt Informacyjny w Busku-Zdroju Al. Mickiewicza 15, 28-100 Busko-Zdrój (tel. 41 378 12 06, 41 370 97 17).

XIV edycja plebiscytu „Świętokrzyski Anioł Dobroci”

Już po raz czternasty w Teatrze im. Stefana Żeromskiego w Kielcach zostały wręczone wyróżnienia i statuetki w ramach finału Plebiscytu „Świętokrzyski Anioł Dobroci”.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego dostrzegając ogrom pracy i zaangażowania, wyróżnia, nagradza i skupia szczególną uwagę na pracownikach instytucji pomocy i integracji społecznej działających na rzecz rodzin i osób z trudnościami, niezaradnych życiowo, niepełnosprawnych, starszych, bezdomnych.

Plebiscyt „Świętokrzyskiego Anioła Dobroci” jest jedyną tego typu inicjatywą o charakterze regionalnym. Na prze-

Na zdjęciu: Uczestnicy uroczystej gali XIV Plebiscytu Świętokrzyski Anioł Dobroci w Teatrze im. S. Żeromskiego.

strzeni minionych lat zdołał wpisać się w architekturę najważniejszych wydarzeń województwa świętokrzyskiego. Stanowi swoistą zachętę, drogowskaz dla osób, instytucji oraz organizacji funkcjonujących w obszarze pomocy i integracji społecznej do podejmowania odważnych, innowacyjnych przedsięwzięć. Statuetka „Anioła Dobroci” stanowi symbol altruistycznej i bezinteresownej postawy oraz nieschematycznych działań. Trafia ona w ręce Tych, którzy swym dobrem, miłością wspierają i niosą pomoc osobom, które znalazły się na zakręcie swojego życia, tracąc motywację i wiarę do zmian.

W roku bieżącym w kategorii indywidualnej Statuetką została uhonorowana Pani Bogusława Majcherczak - za wieloletnią działalność na rzecz potrzebujących – szczególnie dzieci i kobiet. Aktywistka, założycielka licznych stowarzyszeń, or-

ganizacji pozarządowych, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Organizatorka akcji pomocowych dla chorych i potrzebujących dzieci, badań mammograficznych i cytologicznych.

W kategorii zespołowej Statuetkę otrzymał: Ośrodek Wsparcia Dziennego dla Chorych na Alzheimera w Kielcach za niesienie kompleksowej pomocy, wsparcia i rehabilitacji dla osób cierpiących na chorobę Alzheimera oraz ich rodzin.

Z kolei wyróżnienie w kategorii indywidualnej za wieloletnią działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami otrzymał Pan Stanisław Kozioł – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Gnojnie.

Po zakończeniu części oficjalnej uczestnicy gali obejrzeli sztukę teatralną pt. „Prędko, prędko” w reżyserii Mikołaja Grabowskiego.

Na zdjęciu: Barbara Jakacka-Green – Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, Stanisław Kozioł – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Gnojnie – wyróżnienie w kategorii indywidualnej, Bogusława Majcherczak – laureatka w kategorii indywidualnej, Beata Kuśtowska – Kierownik Ośrodka Wsparcia Dziennego dla Osób Chorych na Alzheimera w Kielcach – laureatka w kategorii zespołowej, Piotr Żołądek – Członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego poprzedniej kadencji.

Laureaci XIV edycji Plebiscytu „Świętokrzyski Anioł Dobroci”

Bogusława Majcherczak – statuetka w kategorii indywidualnej.

Wieloletnia aktywistka i działaczka na rzecz społeczności powiatu buskiego. Radna rady Miejsko-Gminnej w Busku-Zdroju (1982-1986). Założycielka Koła Stowarzyszenia „Pokolenia” w Busku – do chwili obecnej jego przewodnicząca. Organizatorka wyjazdów członków „Pokolenia” na Kresy Wschodnie. Organizatorka wielu akcji niosących pomoc różnym grupom społecznym dotyczących m.in.

- pomocy humanitarnej na Ukrainie,
- adoptowania na odległość oraz wsparcia materialnego czworo dzieci z Zambii (we współpracy ze stowarzyszeniem „Szymona Hołowni”),
- umożliwienia członkom stowarzyszenia „Pokolenia” wyjazdów na Kresy Wschodnie,
- wyjazdów na badania mammograficzne oraz cytologiczne dla ponad 5500 kobiet,
- wyjazdów międzypokoleniowych „od wnuczka do dziadka” dla ponad 1250 osób,
- pomocy rodzinom wielodzietnym w najtrudniejszych chwilach,
- wyjazdów dzieci z ubogich rodzin do teatru i kina,
- powołania komitetu „Pomóżmy sobie i innym”,
- zbiórki środków finansowych na zakup sprzętu rehabilitacyjnego,
- zbiórki mebli i sprzętu AGD,
- nawiązania współpracy z fundacją finansującą stypendia dla młodzieży wiejskiej,
- pozyskania i przekazania 16 rowerów trójkołowych dzieciom niepełnosprawnym oraz uruchomienia wypożyczalni rowerów
- akcji „Mam haka na raka”, w której udział wzięło ponad 3000 młodych osób,
- propagowania idei transplantologii,
- założenia stowarzyszenia „Razem Dzieciom”.

Stanisław Koziół - wyróżnienie w kategorii indywidualnej.

Od 20 lat pełni funkcję dyrektora DPS. Z jego inicjatywy w 1994 r. zostały utworzone Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Gnojnie. Założyciel Klubu Olimpiad Specjalnych „Światło i Cienie” przy DPS w Gnojnie, który zajmuje się działalnością sportową. Inicjator utworzenia Stowarzyszenia Przyjaciół DPS w Gnojnie, w skład którego weszli pracownicy DPS i WTZ. Stowarzyszenie podejmuje liczne inicjatywy na rzecz rehabilitacji, aktywizacji i integracji osób z niepełnosprawnościami. Nawiązał współpracę z Bankiem Żywności w Ostrowcu Św. Pozyskane produkty żywnościowe przekazywane są najbardziej potrzebującym rodzinom. Za działalność i podejmowane inicjatywy otrzymał Złoty Krzyż Zasługi. Przygotowywał liczne projekty z zakresu sportu, kultury i rekreacji m.in.: zorganizował 26 turniejów piłkarskich „Świętokrzyski Turniej Piłki Nożnej Osób Niepełnosprawnych”, 6 edycji turnieju w piłce stołowej, 16 edycji. „Wojewódzkich Przeglądów Zespołów Artystycznych Osób Niepełnosprawnych”. Od 2009 r. organizuje Świętokrzyskie Piesze Spotkania Integrujące Osoby Niepełnosprawne, w których uczestniczą mieszkańcy DPS oraz WTZ z regionu świętokrzyskiego.

Ośrodek Wsparcia Dziennego dla Chorych na Alzheimera – statuetka w kategorii zespołowej

Ośrodek otwarty jako pierwszy w mieście w 2008 r. z myślą o seniorach cierpiących na chorobę Alzheimera i ich rodzinach. Stanowi środowiskową formę pomocy półstacjonarnej, służącą utrzymaniu osoby dotkniętej chorobą Alzheimera w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji. Ośrodek dysponuje 20 miejscami, zapewnia 10 godzinną opiekę dzienną. Podopieczni objęci są opieką, szeroką terapią zajęciową (arteterapia, biblioterapia, filmoterapia, muzykoterapia, ergoterapia, rekreacja), działaniami rewalidacyjnymi (treningi pamięci, ćwiczenia funkcji poznawczych, ćwiczenia funkcji językowych, apraksja konstrukcyjna, usprawnianie w obszarze motoryki, usprawnianie koordynacji wzrokowo-ruchowej i wzrokowo-słuchowej, ćwiczenia grafomotoryki, terapią wspomnieniową oraz rehabilitacją).

Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego

Reintegracja to pojęcie, które pojawia się wraz z różnymi koncepcjami przyczyn wykluczenia społecznego. Reintegracja jest procesem, który ma na celu m.in. przywracanie utraconych przez jednostki lub grupy społeczne cennych wartości łączących je z całą zbiorowością. W Polsce termin reintegracja pojawił się w 2003 r. wraz z uchwaleniem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy o zatrudnieniu socjalnym, wprowadzającej pojęcie reintegracji społecznej i reintegracji zawodowej.

Doświadczenia dotychczasowego funkcjonowania Klubów Integracji Społecznej jak również zmiany sytuacji na rynku pracy skłaniają do zdefiniowania nowego modelu usług reintegracji społeczno - zawodowej. Dotychczasowy okres funkcjonowania Klubów Integracji Społecznej wskazuje, że w sytuacji wysokiego bezrobocia na rynku pracy, usługi świadczone przez nie wyraźnie ukierunkowane były na stymulowanie klientów do pracy, przy jednoczesnym niedowartościowaniu usług reintegracji społecznej.

Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie, realizuje projekt pn.: **Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego**, w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, Oś priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji PO WER. Projekt zakłada utworzenie w kraju 32 klubów integracji społecznej realizujących programy zajęć na bazie nowego profilu usług, które obejmą takie obszary wsparcia, jak: edukacja ogólnorozwojowa, kultura narodowa i regionalna, profilaktyka i ochrona zdrowia oraz sport i rekreacja. Również w regionie świętokrzyskim utworzonych zostanie kilka tego typu klubów/placówek realizujących nowy model reintegracji. W tworzeniu klubów i wdrażaniu nowego profilu usług pomoc ma inicjowana w regionach współpraca wielosektorowa, upoważniająca do skorzystania z zasobów materialno-technicznych instytucji życia publicznego z obszarów ujmowanych w nowym profilu usług. Zmiana profilu usług powinna korzystnie wpłynąć na postawy osób uczestniczących w zajęciach podmiotów

zatrudnienia socjalnego, przygotowując je do dysponowania bardziej wszechstronnymi cechami wobec potrzeb dzisiejszego rynku pracy oraz włączania się w życie lokalnych społeczności. Stąd też, ważnym działaniem będzie włączenie organizacji pozarządowych, które funkcjonują w obszarach wpisanych w wielosektorową współpracę do tworzonych w ramach założeń projektu regionalnych platform współpracy. Na etapie konstruowania projektu założenie, iż usługi podmiotów zatrudnienia socjalnego wymagają rozszerzenia profilu zajęć było konsultowane z przedstawicielami regionalnych ośrodków polityki społecznej, regionalnych konwentów centrów i klubów integracji społecznej, a także instytucji pomocy społecznej i rynku pracy, dając podstawę do uruchomienia prac związanych z opracowaniem Modelu KSR. Oczekuje się zatem, iż KSR zapewni:

- zmianę (rozszerzenie) profilu usług reintegracyjnych o działania z zakresu m.in. profilaktyki zdrowotnej, kultury i dziedzictwa narodowego, edukacji ogólnej, sportu i rekreacji, co pozwoli im wyjść poza obręb pomocy społecznej i rynku pracy;
- zmianę „mentalności” instytucji otaczających podmioty zatrudnienia socjalnego, polegającą na włączeniu się w działania na rzecz osób reintegrowanych także instytucji innych niż podmioty pomocy społecznej oraz rynku pracy, w tym przeznaczanie przez nie na te działania części swoich zasobów techniczno-materialnych;
- spójność instytucjonalną współpracy na rzecz zatrudnienia socjalnego o zasięgu krajowym, poprzez włączenie w sieć podmiotów działających na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym;
- komplementarne oddziaływanie sektorowych polityk publicznych na sytuację osób objętych usługami reintegracyjnymi, w wyniku równego traktowania pomocy społecznej rynku pracy, profilaktyki zdrowotnej, edukacji ogólnorozwojowej, oddziaływaniami kultury, sportu, rekreacji i innych.

Najważniejszymi węzłami Krajowej Sieci Reintegracji są zlokalizowane na różnych poziomach gmina/powiat/region,

sieci tworzone przez różnych interesariuszy, zarówno instytucjonalnych, jak i prywatne osoby, charakteryzujące się społeczną aktywnością.

NADANIE KIS REALNEGO UMOCOWANIA SPRAWCZEGO

Aby KIS mógł realizować przypisane mu zadania niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego „umocowania sprawczego”. KIS powinien być umocowany formalnie przy instytucji samorządowej (działać pod auspicjami lokalnych decydentów), a naturalnym podmiotem w tym względzie staje się instytucja systemu pomocy społecznej (OPS, PCPR). Zrekonstruowany KIS powinien być zatem jednostką organizacyjną gminy lub powiatu, finansowaną ze środków budżetowych, samodzielną lub wpisaną w strukturę OPS/PCPR. Jest to istotne w kontekście budowania systemu (stabilnie i trwale działające instytucje) w obszarze działań reintegracyjnych, a także wzmacniania statusu KIS w ramach lokalnej polityki społecznej (np. wobec potencjalnych partnerów reprezentujących różne sektory w procesie konstruowania zindywidualizowanej oferty usług społecznych dla klientów KIS i koordynacji procesu reintegracji konkretnych osób).

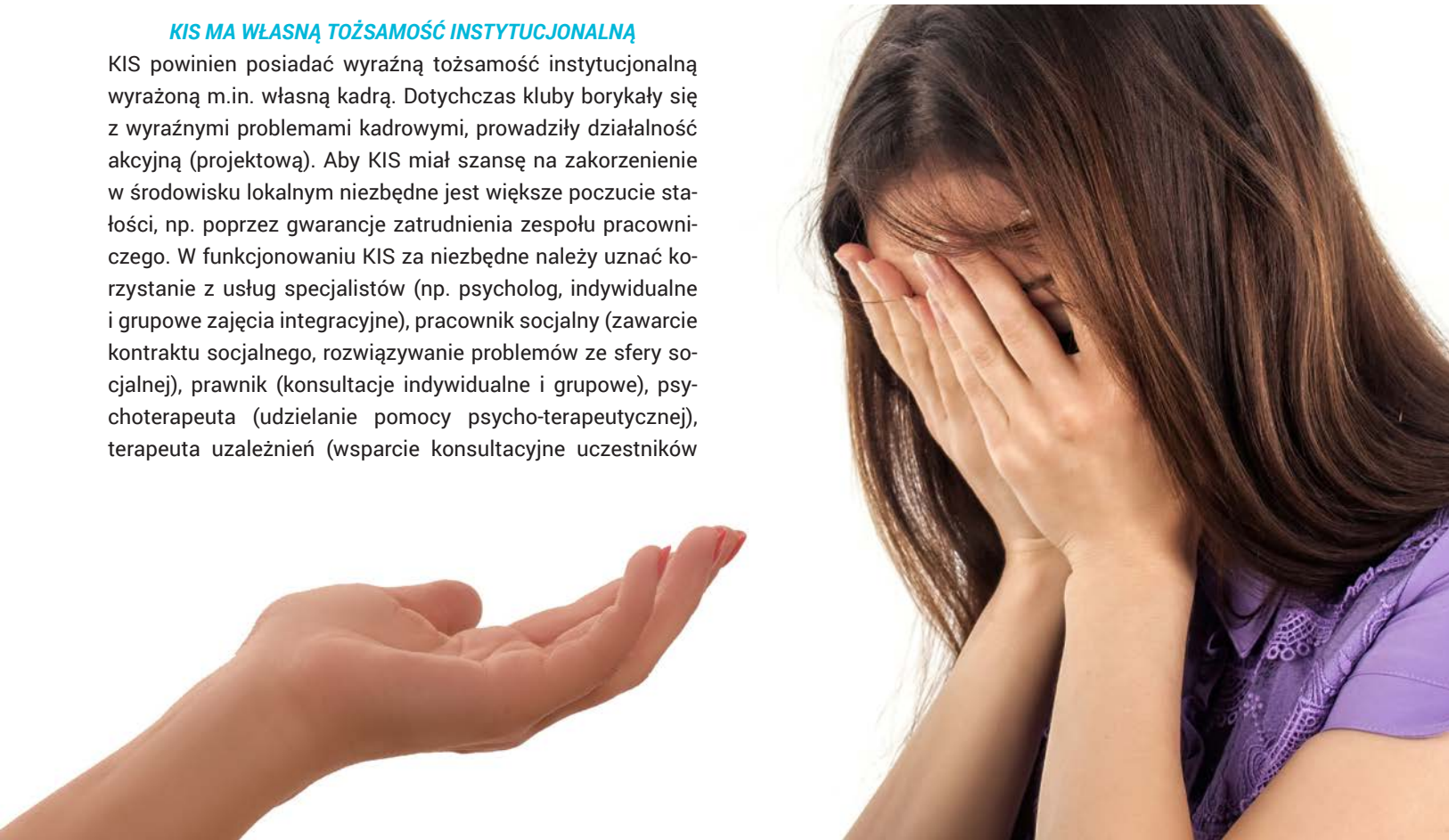
KIS MA WŁASNĄ TOŻSAMOŚĆ INSTYTUCJONALNĄ

KIS powinien posiadać wyraźną tożsamość instytucjonalną wyrażoną m.in. własną kadrą. Dotychczas kluby borykały się z wyraźnymi problemami kadrowymi, prowadziły działalność akcyjną (projektową). Aby KIS miał szansę na zakorzenienie w środowisku lokalnym niezbędne jest większe poczucie stałości, np. poprzez gwarancje zatrudnienia zespołu pracowniczego. W funkcjonowaniu KIS za niezbędne należy uznać korzystanie z usług specjalistów (np. psycholog, indywidualne i grupowe zajęcia integracyjne), pracownik socjalny (zawarcie kontraktu socjalnego, rozwiązywanie problemów ze sfery socjalnej), prawnik (konsultacje indywidualne i grupowe), psychoterapeuta (udzielanie pomocy psycho-terapeutycznej), terapeuta uzależnień (wsparcie konsultacyjne uczestników

i ich rodzin w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom), specjalista ds. pracy z rodziną (poradnictwo specjalistyczne), informatyk (zapobieganie wykluczeniu informacyjnemu).

ORIENTACJA KIS NA KLINETÓW O NAJWIĘKSZYCH DEFICYTACH

Beneficjentami wsparcia KIS stają się ci, spośród klientów pomocy społecznej, którzy często nie rokują zaktywizowania zawodowego, a przede wszystkim wymagają gruntownego wsparcia w zakresie pełnienia ról społecznych (role opiekuńcze, wychowawcze, obywatelskie), kierowania własnym życiem (podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów), rozwoju umiejętności społecznych (komunikacja z ludźmi, nazywanie i komunikowanie emocji, rozwiązywanie konfliktów), czy też kształtowania funkcjonalnej samooceny i samodyscypliny. „Nowy” KIS przede wszystkim staje przed zadaniami koordynacji procesu wzmacniania jednostek w zakresie ich relacji z otoczeniem zewnętrznym, odbudowywania więzi, usieciawiania, wzmacniania samooceny, odbudowywania godności osobistej, poprawy zdolności komunikacyjnych, nauki pełnienia ról społecznych (opiekuńczych, wychowawczych, partnerskich, obywatelskich).

KIS OFERUJE DŁUGOTERMINOWE WSPARCIE

KIS podejmuje się przede wszystkim rozwijania procesów reintegracji społecznej. Należy zaznaczyć, że takie działania oparte na aplikacji indywidualnie i grupowo lokowanych usług – są procesem długotrwałym i w zasadzie niemożliwym do szybkiej realizacji. Jest to proces wielowymiarowy, którego efekty osiąga się stopniowo, dzięki konsekwentnie aplikowanym wzmocnieniom. Proces reintegracji uwzględnia sekwencyjność działań ze wzrostem poziomu aktywności klientów i oczekiwań stawianych wobec beneficjentów wsparcia. W dotychczas realizowanych działaniach aktywizacyjnych w ramach systemu instytucjonalnego w Polsce często wymagano od uczestników relatywnie dużego zaangażowania, co skutkowało niechęcią beneficjentów i wycofywaniem się. Sekwencyjność działań pozwoli na niwelowanie negatywnych nastawień beneficjentów. Dlatego też niezbędne staje się kilkuletnie wspieranie klientów przy wykorzystaniu zestawu usług dostępnych w lokalnym środowisku. Oznacza to także możliwość powrotu do transferu konkretnych usług do konkretnego klienta (po zdiagnozowaniu takiej potrzeby), czy przedłużonego w czasie aplikowania konkretnej usługi. Wobec klientów o rozległych deficytach społecznych nie sposób sobie wyobrazić zaistnienia szybkich efektów (jak ma to miejsce w ramach akcyjnego oddziaływania projektowego).

KIS ORIENTUJE SIĘ NA NIE-ZATRUDNIENIOWE MIARY SUKCESU

Wyzwaniem w kontekście funkcjonowania KIS jest określenie miar sukcesu interwencji wykraczających poza wskaźniki efektywności zatrudnieniowej. To oczywiście nie jest proste w zakresie konstrukcji i wykorzystania w ramach monitoringu efektów. KIS powinien ukierunkować się na skuteczność a nie efektywność. W określaniu skuteczności ważne jest zorientowanie na zmiany, jakie zachodzą (lub nie) w życiu beneficjenta wsparcia w przywoływanych wyżej zakresach: pełnienia ról społecznych, kierowania własnym życiem i rozwoju umiejętności społecznych.

Przetestowanie i wdrożenie nowego modelu usług jest szansą rozwojową dla podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej w naszym regionie. Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu zarówno ilościowego (powstaną nowe KIS), jak i jakościowego usług świadczonych przez te podmioty. Zaproponowane zasady funkcjonowania KIS o poszerzonym profilu usług są ukierunkowane na wzmocnienie trwałości KIS, upodmiotowienie instytucjonalne, profesjonalizację w zakresie świadczonych usług oraz wykazanie tych słabości, które utrudniają efektywną pracę z klientem.

Diagnoza zjawiska ubóstwa w regionie świętokrzyskim 2017 r.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego corocznie dokonuje analizy zasięgu ubóstwa w regionie, realizując tym samym ustawowe zadanie samorządu województwa wynikające z ustawy *o pomocy społecznej* tj. rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz diagnozowanie i monitorowanie wybranych problemów społecznych w regionie. Dokonana diagnoza zjawiska ubóstwa jest niezbędnym elementem realizacji zadań wynikających z *Krajowego Programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym - Nowy Wymiar Aktywnej Integracji*, a także *Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020*.

Na potrzeby analizy zjawiska ubóstwa w regionie wykorzystane zostały dane prezentujące międzyregionalne różni-

cowanie wskaźników ubóstwa oraz innych czynników, które korelują z tym zjawiskiem. W opracowaniu wykorzystano dane pochodzące z Centralnej Aplikacji Statystycznej Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej na podstawie których dokonano analizy wewnątrzregionalnego zróżnicowania skali ubóstwa w poszczególnych powiatach regionu świętokrzyskiego. Na potrzeby określenia wewnątrzregionalnej skali ubóstwa zbudowany został indeks, w skład którego weszły zmienne takie, jak: stopa bezrobocia, liczba osób długotrwale bezrobotnych w łącznej liczbie bezrobotnych, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wskaźnik deprivacji lokalnej – liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców, wskaźnik dłu-

gotrwale korzystających z pomocy społecznej, liczba osób w rodzinach wielodzietnych otrzymujących pomoc pieniężną w łącznej liczbie osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej oraz liczba osób w rodzinach niepełnych korzystających z pomocy w łącznej liczbie osób w rodzinach otrzymujących pomoc społeczną.

Główny Urząd Statystyczny co roku oblicza i publikuje wskaźniki dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego w kraju opierając się na wynikach badań budżetów gospodarstw domowych. Prezentowane wskaźniki są danymi średniorocznymi. W obliczeniach uwzględnione zostały trzy różne granice: minimum egzystencji (granica ubóstwa skrajnego), granica ubóstwa relatywnego oraz granica ubóstwa ustawowego. W 2017 roku w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano zmniejszenie zasięgu wszystkich analizowanych typów ubóstwa, przy czym w przypadku stopy ubóstwa skrajnego oraz relatywnego obserwowane zmiany były wyraźnie mniejsze niż w 2016 roku.

Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że czynnikami, które w największym stopniu przyczyniły się do

poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz spadku zasięgu ubóstwa skrajnego i relatywnego w 2017 r. były: wzrost wynagrodzeń, spadek bezrobocia, a w przypadku rodzin z dziećmi - świadczenie wychowawcze Rodzina 500 plus. W przypadku ubóstwa ustawowego wpływ na zmniejszenie się jego zasięgu miała natomiast nie tylko poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych lecz dodatkowo również fakt, iż od IV kwartału 2015 r. nie zmieniła się poziom granic tego typu ubóstwa (tzn. wysokość kwot progów interwencji socjalnej).

W analizowanym okresie w regionie świętokrzyskim odnotowano spadek stopy ubóstwa skrajnego z 12,2% w 2014 roku do 5,5% w roku 2017. W przypadku relatywnej granicy ubóstwa w 2017 roku odnotowano spadek o 8% na przestrzeni trzech lat. Ustawowa granica ubóstwa w latach 2014-2016 utrzymywała się na zbliżonym poziomie, natomiast w 2017 roku odnotowano spadek omawianej stopy ubóstwa o 5,8% w odniesieniu do roku 2016. Ponadto należy zauważyć, iż region świętokrzyski na tle innych województw Polski wschodniej, charakteryzuje się najmniejszymi wartościami zasięgu ubóstwa według wszystkich trzech miar.

Mapa. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2017 roku według województw (% osób w gospodarstwach domowych).

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej na podstawie: „Zasięg Ubóstwa Ekonomicznego w Polsce w 2017r.”, GUS.

Mapa. Zasięg ubóstwa relatywnego w 2017 roku według województw (% osób w gospodarstwach domowych).

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej na podstawie: „Zasięg Ubóstwa Ekonomicznego w Polsce w 2017r.”, GUS.

strzeni lat 2014 – 2017 najwyższy spadek stopy bezrobocia odnotowano w powiatach skarżyskim (9,3%), koneckim (8,4%), opatowskim (6,8%) i ostrowieckim (6,6%).

Osoby długotrwale bezrobotne

Kolejną zmienną wchodzącą w skład indeksu ubóstwa jest odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Na koniec grudnia 2017 roku w województwie świętokrzyskim zarejestrowanych było 24 304 osób długotrwale bezrobotnych (52,2% ogółu osób zarejestrowanych jako bezrobotni). Najniższą wartość

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Poziom miesięcznego wynagrodzenia brutto to jeden z najważniejszych, monetarnych czynników mających wpływ na poziom zagrożenia ubóstwem. W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w skali kraju wyniosło 4 527,89 zł, natomiast w regionie świętokrzyskim jego wysokość ukształtowała się na poziomie 3 911,49 zł i była wyższa o 241,92 zł w stosunku do 2016 roku. Województwo świętokrzyskie znalazło się wśród województw, w których odnotowane jest najniższe przeciętne wynagrodzenie brutto w kraju,

Tabela. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych ogółem (%) w latach 2016-2017.

Powiat	Liczba osób długotrwale bezrobotnych			Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych ogółem (%)		
	XII.2016	XII.2017	Zmiana	XII.2016	XII.2017	Zmiana
WOJEWÓDZTWO	31437	24304	-7 133	55,0	52,2	-1,1
buski	960	727	-233	47,3	44,0	-1,1
jędrzejowski	2197	1502	-695	63,1	57,1	-0,9
kazimierski	1043	880	-163	65,8	67,1	-3,2
kielecki	4600	3628	-972	46,3	44,2	-3,8
konecki	1916	1460	-456	45,4	41,6	-6,7
m. Kielce	4943	3659	-1 284	59,4	44,6	-0,1
opatowski	2543	1944	-599	65,9	59,9	-1,5
ostrowiecki	3098	2465	-633	56,1	52,4	-0,2
pińczowski	760	673	-87	57,3	59,1	+2,4
sandomierski	1772	1513	-259	56,4	55,7	+2,2
skarżyski	3002	2018	-984	60,5	53,0	-2,4
starachowicki	2312	2006	-306	56,3	56,9	+1,2
staszowski	1369	1053	-316	47,4	45,0	+6,2
włoszczowski	922	776	-146	52,5	54,3	+3,5

Źródło: „Informacja o poziomie i strukturze bezrobocia w woj. świętokrzyskim w 2017 roku”, WUP Kielce.

wskaźnika liczby osób długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych ogółem odnotowano w powiecie koneckim (41,6%). Natomiast najwyższą wartość ww. wskaźnika odnotowano w powiatach: kazimierskim (67,1%) oraz opatowskim (59,9%).

zaraz za województwami: kujawsko – pomorskim, podkarpackim i warmińsko – mazurskim.

Szczegółowa analiza danych przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie świętokrzyskim wykazała, iż najwyższe wynagrodzenie brutto w 2017 roku odnotowano w mieście Kielce – wyniosło ono 4197,40 zł, zaś najniższe w powiecie kazimierskim (3311,99 zł) oraz opatow-

skim (3456,38 zł). Powiaty w których przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było wyższe od średniej wojewódzkiej to: powiat sandomierski (3978,65 zł), staszowski (4042,60 zł), starachowicki (4117,81 zł), jędrzejowski (4177,46 zł) oraz miasto Kielce (4197,40 zł). W pozostałych powiatach wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto była niższa niż średnie wynagrodzenie w województwie, które wynosiło 3 911,49 zł.

Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Kolejny monetarny czynnik wchodzący w skład indeksu ubóstwa to dochody budżetów samorządów gminnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W świętokrzyskim najwyższe dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca odnotowano w m. Kielce (6 216,60 zł) i powiatach: kieleckim (4435,87 zł), buskim (4340,64 zł) oraz staszowskim (4340,02 zł). Natomiast najniższe w powiatach: skarżyskim (3545,70 zł) oraz kazimierskim (3669,98 zł).

Wskaźnik deprivacji lokalnej

Wskaźnik deprivacji lokalnej wyraża stosunek liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w przeliczeniu na każde 1000 mieszkańców. Osoba i rodzina korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej musi spełniać kryteria dochodowe uprawniające do ich otrzymania. Obecnie obowiązujące kryteria to: dla osoby samotnie gospodarującej – 634 zł, dla osoby w rodzinie – 514 zł.¹ Co trzy lata następuje weryfikacja kryteriów dochodowych. Wskaźnik ten stanowi jeden z najważniejszych elementów w analizie indeksu ubóstwa w poszczególnych powiatach naszego regionu.

Analiza wewnątrzregionalnego zróżnicowania wskaźnika deprivacji lokalnej tj. stosunek liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w przeliczeniu na każde 1000 mieszkańców, wskazuje, iż w 2017 roku najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej odnotowujemy w powiatach: sandomierskim (129,7), koneckim (134,5) i staszowskim (121,6). Najniższy wskaźnik deprivacji lokalnej odnotowano w m. Kielce (58,8), następnie w powiatach: kazimierskim (64,6), starachowickim (70,3) oraz włoszczowskim (79,9).

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej

W 2017 roku procentowy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w regionie świętokrzyskim wyniósł 59%; w odniesieniu do 2016 roku nastąpił spadek o 1% ww. wskaźnika. Najwyższy wskaźnik osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej zanotowano w m. Kielce (70,0%), następnie w powiatach: skarżyskim (69,0%), starachowickim (65,2%) oraz włoszczowskim (63,2%). Najniższą wartość wskaźnika osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej odnotowano w powiecie pińczowskim (50,4%).

Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu wielodzietności

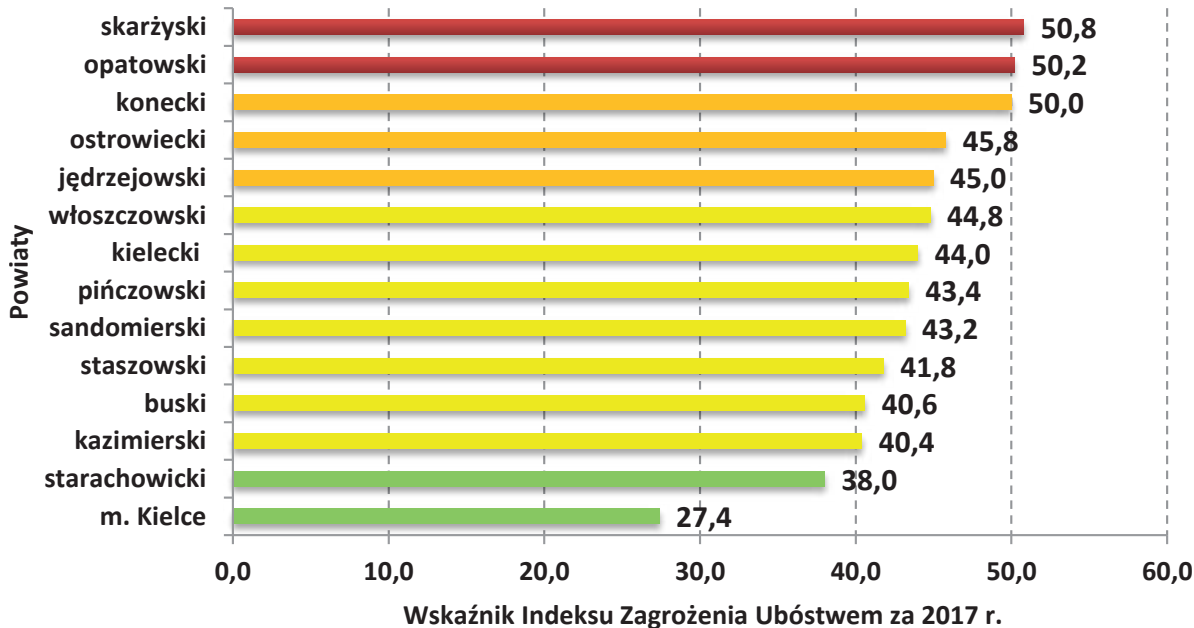
Niemonetarnym wskaźnikiem wchodzącym w skład indeksu ubóstwa jest odsetek rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2017 roku w skali kraju problem ubóstwa skrajnego dotyka 6,4% rodzin z co najmniej 3 dziećmi na utrzymaniu. W stosunku do 2016 roku odsetek ten zmniejszył się o 1,1%.

Średnia wartość wskaźnika rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie pieniężne w 2017 roku w regionie świętokrzyskim wyniosła 11,2% i była niższa o 1,5% w stosunku do 2016 roku gdzie wartość wskaźnika wynosiła 12,7%. Najniższy ww. wskaźnik podobnie jak w latach ubiegłych odnotowano w mieście Kielce – wyniósł on 0,6%, najwyższy zaś w powiatach: włoszczowskim (21,9%), jędrzejowskim (19,7%) oraz pińczowskim (18,4%).

¹ MRPIPS

Wykres. Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.

Indeks ubóstwa w regionie świętokrzyskim

W oparciu o zestawienie poszczególnych zmiennych w wyniku przeprowadzonych procedur tj. przypisaniu poszczególnym wskaźnikom wchodzącym w skład indeksu wartość w skali od 1 do 9 oraz nadaniu rang trzem wskaźnikom (długotrwale bezrobotni, wskaźnik deprivacji lokalnej oraz długotrwale korzystający z pomocy społecznej) poprzez pomnożenie ich wartości przez 1,2 uznając, iż mają one dominujący wpływ w określeniu zasięgu ubóstwa, zbudowany został Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim.

W oparciu o opracowane dane zawarte w Indeksie zagrożenia ubóstwem województwa świętokrzyskiego za 2017 rok umiarkowany stopień zagrożenia ubóstwem odnotowano w m. Kielce i powiecie starachowickim. W stopniu bardzo wysokim zagrożeni ubóstwem są mieszkańcy powiatów: skarżyskiego i opatowskiego, w których odnotowano najwyższe wartości indeksu.

Minimalizacja zjawiska ubóstwa wymaga kompleksowych działań na szczeblu administracji rządowej, jak i samorządowej. W podejmowanych działaniach istotne jest wdrażanie rozwiązań systemowych w zakresie aktywnej polityki społecznej zmniejszającej skalę zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego skorelowanego z polityką służącą stabilnemu

wzrostowi gospodarczemu oraz polityce na rzecz wzrostu zatrudnienia. Wymagane są wszelkiego rodzaju długofalowe interwencje pomocowe kierowane do osób ubogich, jak również zagrożonych ubóstwem. Działania powinny być dopasowane do konkretnych kategorii ubogich tj.: bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, osób niepełnosprawnych, mieszkańców wsi jak również miast. Działania te muszą uwzględniać rzeczywiste i zróżnicowane potrzeby tych osób oraz powinny zmierzać do ich aktywizacji i pełnego usamodzielnienia. Bardzo ważną kwestią jest mobilizacja samych osób ubogich do wzięcia przez nich odpowiedzialności za swój los.

Zachęcamy do zapoznania z opracowaną analizą, która zamieszczona jest na stronie internetowej www.swietokrzyskie.pro. Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim za 2017 rok i dokonana w nim analiza przestrzennego zróżnicowania zagrożenia ubóstwem w regionie jest materiałem, który może być pomocny w zakresie koncentracji wsparcia w ramach rozdysponowania środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 w zakresie celu tematycznego 9: tj. Walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Opracowana diagnoza może być pomocna przy opracowywaniu lokalnych strategii oraz programów z obszaru polityki społecznej.

Świętokrzyscy Liderzy Kooperacji

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach realizuje projekt „Liderzy kooperacji” w partnerstwie z samorządami województw makroregionu wschodniego, reprezentowanymi przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej w: Rzeszowie, Białymstoku i Lublinie oraz Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej w Warszawie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na lata 2014-2020 pt. „Wypracowanie i wdrożenie modeli kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych m. in. pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji”.

Projekt realizowany jest w okresie od 01.04.2018 r. do 31.03.2021 r. w ramach umowy partnerskiej zawartej przez pięć regionów: lubelski, mazowiecki, podkarpacki, podlaski i świętokrzyski.

Całkowita kwota projektu: 12 893 583,46 PLN

Wartość projektu dla partnera Świętokrzyskie: 2 280 818,72 PLN

Głównym celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych, takich jak: edukacja, sądownictwo, policja, kultura i organizacje pozarządowe, istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa na terenie gmin wiejskich.

W ramach projektu jest obecnie opracowywany i zostanie przetestowany, przy współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, model współpracy instytucji pomocy społecznej z poziomu gminy i powiatu (Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie) z innymi podmiotami, przy współpracy z wojewódzkimi instytucjami sektorowymi realizującymi na poziomie wojewódzkim zadania związane z edukacją, kulturą i sportem, wymiarem sprawiedliwości, ochroną bezpieczeństwa ludzi, ochroną zdrowia, aktywizacją zawodową.

Model będzie zawierał opis tworzenia zindywidualizowanej diagnozy potrzeb osób/rodzin, uwzględniający całościowe międzysektorowe wsparcie na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego.

Opracowany model przyjmie schemat wielowymiarowej interwencji wobec rodzin i osób, pozostających w sferze dzia-

lania instytucji pomocy i integracji społecznej. Jego główny cel stanowić będzie doprowadzenie do sytuacji, w której jednostki lub grupy będą w stanie samodzielnie pełnić role społeczne w sferze rodzinnej, towarzyskiej, zawodowej i obywatelskiej, a także podejmować obowiązek odpowiedzialności wobec zagrożeń społecznych w swoim środowisku lokalnym.

Realizacja celu projektu wpłynie na: włączenie zasobów różnych sektorów, tj. edukacji, ochrony zdrowia, policji, wymiaru sprawiedliwości, kultury, sportu i rekreacji w kompleksowe wsparcie osób, rodzin pozostających w trudnej życiowej sytuacji, wzrost wiedzy i umiejętności podmiotów pomocowych i sektorowych w zakresie efektywnej kooperacji, wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego, profesjonalizację działań pomocowych i współpracy poprzez systemową kooperację oraz na opracowanie instrumentu zapewniającego wielowymiarowe, systemowe wsparcie osób, rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej w wypełnianiu ról i aktywności w lokalnych społecznościach, a także na aktywizację społeczną i stworzenie możliwości usamodzielnienia osób i rodzin. Cel zostanie osiągnięty poprzez opracowanie oraz pilotażowe wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych dla gmin wiejskich.

Projekt przyczyni się do: doskonalenia kooperacji międzyinstytucjonalnej pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych, wypracowania wielopłaszczyznowego modelu postępowania w procesie aktywizacji społecznej osób, rodzin pozostających w trudnej życiowej sytuacji.

W celu wypracowania założeń Modelu kooperacji do udziału w Projekcie zostało rekomendowanych 8 gmin i 6 powiatów z województwa świętokrzyskiego, tj.:

- Powiat jędrzejowski: Gmina Oksa, Gmina Wodzisław;
- Powiat kielecki: Gmina Bieliny, Gmina Łopuszno;
- Powiat ostrowiecki: Gmina Bodzechów;
- Powiat sandomierski: Gmina Łoniów;
- Powiat starachowicki: Gmina Mirzec;
- Powiat staszowski: Gmina Bogoria.

Podpisanie *Porozumienia o współpracy* pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Powiatami i Gminami biorącymi udział w projekcie pn. „Liderzy kooperacji” miało miejsce dnia 1 sierpnia 2018 r.

W ramach Porozumienia powołano Gminno – Powiatowe Zespoły Kooperacji, liczące po ok. 10 osób w każdym zespole. W skład zespołów G-PZK wchodzi:

- jednostki samorządu terytorialnego gmin/powiatów i ich jednostki organizacyjne, tj.: Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Urzędy Gmin, Ośrodki Pomocy Społecznej, ośrodki kultury, biblioteki, samorządowe szkoły oraz przedszkola;
- instytucje pomocy i integracji społecznej, tj. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Domy Pomocy Społecznej, ośrodki poradnictwa specjalistycznego;

Zdjęcie: Podpisanie Porozumienia o współpracy - reprezentanci powiatu kieleckiego

Zdjęcie: Spotkanie G-PZK w Gminie Oksa

Zdjęcie: Spotkanie G-PZK w Gminie Wodzisław

Zdjęcie: Spotkanie G-PZK w Gminie Bieliny

- podmioty realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny: placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- organizacje pozarządowe;
- inne podmioty: Sądy, Powiatowe Komendy Policji, Powiatowe Urzędy Pracy, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, jednostki systemu ochrony zdrowia.

Członkowie G-PZK wspólnie z Zespołem ds. Modelu (ZM), podczas 7 spotkań, odbywających się w okresie sierpień - grudzień 2018 r., wypracują założenia Modelu kooperacji.

W ramach Projektu uczestnicy mieli możliwość uczestniczenia w badaniach przeprowadzonych metodą fokus oraz w dwóch jednodniowych szkoleniach w ramach Szkoły kooperacji o następującej tematyce:

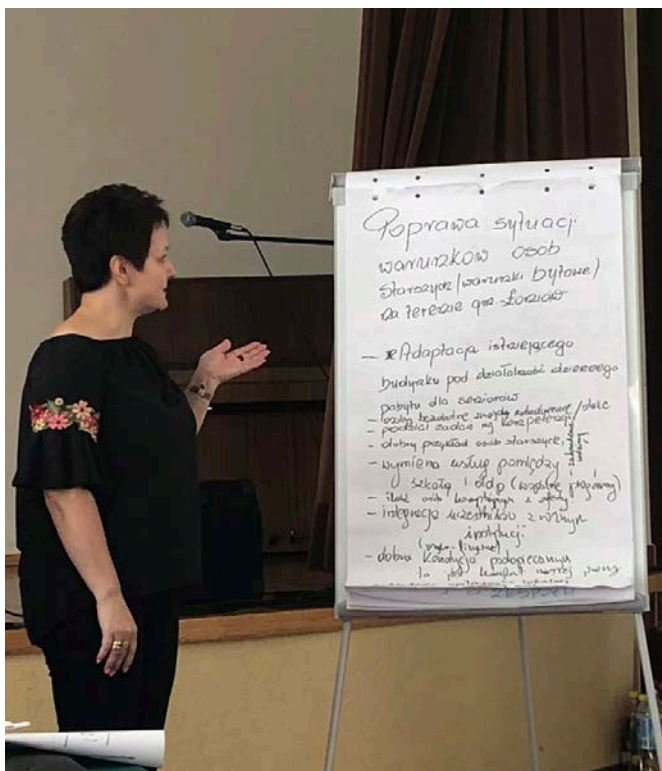
- „Zasady i formy współpracy; partycypacja; metody kooperacji, budowanie zespołu, wykorzystanie zasobów podmiotów pomocowych w gminie i w powiecie”;
- „Efektywna praca z rodziną, nowe metody pracy (genogram, empowerment, TSR), praca środowiskowa, grupa”.

Zdjęcie: Badanie Focus w Gminie Łopuszno

Zdjęcie: Szkolenie w Gminie Mirzec

Zdjęcie: Spotkanie G-PZK w Gminie Łonów

Zdjęcie: Spotkanie G-PZK w Gminie Bogoria

Zdjęcie: Spotkanie G-PZK w Gminie Bodzechów

Łącznie zorganizowanych i przeprowadzonych zostało 16 szkoleń oraz 8 badań fokus, z których zostały sporządzone raporty częściowe oraz raport całościowy.

Pracownicy socjalni/animatoryzy z OPS i PCPR działający na rzecz Projektu objęci zostali wsparciem coachingowym, zarówno grupowym, jak i indywidualnym. Łącznie z usług coacha korzysta 14 osób.

Zdjęcie: Coaching grupowy dla pracowników socjalnych/animatorów OPS/PCPR

Ponadto w ramach Szkoły Kooperacji – poziom regionalny w dniach 6 - 8 listopad br. zorganizowane zostało trzydniowe partnerskie spotkanie wymiany doświadczeń w Gminie Narętki w woj. podlaskim dla 40 członków G-PZK.

Realizacja I Kamienia milowego, w którym zostanie opracowany Model kooperacji, zakończy się 31.03.2019 r. W kolejnym etapie Projektu (II Kamieniu milowym) będzie miało miejsce testowanie wypracowanego schematu współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zdjęcie: Coaching grupowy dla pracowników socjalnych/animatorów OPS/PCPR

Działania na rzecz mieszkańców podejmowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w obszarze polityki społecznej w latach 2017-2018

Działania Samorządu Województwa Świętokrzyskiego kierowane są na rozwiązywanie problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, jednocześnie mając na celu poprawę warunków życia mieszkańców regionu. Włączenie organizacji pozarządowych w definiowanie problemów społecznych umożliwia pełniejsze poznawanie potrzeb mieszkańców województwa, poprawia warunki ich życia, daje im możliwość poszerzenia aktywności społecznej oraz czynnego uczestnictwa w życiu. Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Czasami o organizacjach pozarządowych mówi się jako o „trzecim sektorze” w odróżnieniu od sektora publicznego oraz sektora przedsiębiorstw.

Podstawą dobrej współpracy samorządu województwa świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi jest świadomość, że obok głównych wojewódzkich jednostek organizacyjnych – są one partnerami w działaniach na rzecz zaspakajania potrzeb społecznych mieszkańców regionu.

Podstawowym aktem prawnym określającym ramy współdziałania organów administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego dla realizacji zadań należących do sfery zadań publicznych w tym w szczególności prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i inne podmioty oraz korzystanie z tej działalności przez organy administracji publicznej jest *ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

Przepisy ustawy nakładają na organy Samorządu Województwa liczne obowiązki. Jednym z podstawowych, o fundamentalnym charakterze, jest obowiązek prowadzenia działalności w sferze zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań Samorządu Województwa należy także, zlecenie fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, których realizacja dofinansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pozostających w dyspozycji Samorządu Województwa.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2017 r. organizacjom pozarządowym oraz podmiotom określonym w art. 3 ust 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w ramach otwartych konkursów ofert przekazał kwotę w wysokości **991 535 zł**. W ramach trybu pozakonkursowego rozdysponowano kwotę **58 419 zł**. Łącznie w ramach zleconych zadań do mieszkańców regionu trafiło **1 049 954 zł**.

w tym z zakresu:

- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych: **684 242 zł**;
- pomocy społecznej: **220 000 zł**;
- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych: **89 525 zł**;
- przeciwdziałania przemocy: **56 187 zł**.

Zawartych zostało łącznie **88 umów** z **68** organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w otwartym konkursie ofert i w trybie pozakonkursowym w tym:

- **76** umów w otwartym konkursie ofert;
- **12** umów w trybie pozakonkursowym.

Wiele problemów społecznych ma złożony charakter, a do ich rozwiązania wymagane jest łączenie wiedzy oraz zasobów różnych podmiotów. Organizacje pozarządowe nie mogą działać efektywnie bez wsparcia samorządu. Współpraca Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi ma na celu zwiększenie uczestnictwa mieszkańców regionu w kreowaniu życia publicznego.

W 2018 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej organizacjom pozarządowym oraz podmiotom określonym w art.3 ust 3 ustawy w ramach otwartych konkursów ofert oraz trybie pozakonkursowym przekazał **1 099 908 zł.**, co pozwoliło na realizację zadań z zakresu:

- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych: **609 581,20 zł;**
- pomocy społecznej: **240 000 zł;**
- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych: **155 640 zł;**
- przeciwdziałania przemocy: **56 187 zł.**

Zawartych zostało łącznie **98 umów** na realizację zadań publicznych w otwartych konkursach ofert i w trybie pozakonkursowym w tym:

- **94** umowy w otwartym konkursie ofert;
- **4** umowy w trybie pozakonkursowym.

Szczegółowy podział środków na zadania konkursowe w latach 2017-2018 / samorząd województwa

Otwarte konkursy ofert 2017					
Zakres konkursu	Kwota dofinansowania (zł)	Kwota rozliczonych umów (zł)	Liczba zawartych umów	Liczba złożonych ofert współpracy	Liczba ogłoszonych konkursów
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	655 313	654 698	54	100	3
Pomoc społeczna	200 000	186 113	9	16	1
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	80 035	80 035	7	11	
Przeciwdziałanie przemocy	56 187	56 187	6	17	
Razem	991 535	977 033	76	144	4

Tryb pozakonkursowy 2017				
Zakres	Kwota dofinansowania (zł)	Kwota rozliczonych umów (zł)	Liczba zawartych umów	Liczba złożonych ofert współpracy
Pomoc społeczna	20 000	20 000	4	6
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	9 490	9 421,40	2	2
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	28 929	28 911,43	6	9
Razem	58 419	58 332,83	12	17

Otwarte konkursy ofert 2018

Zakres konkursu	Kwota dofinansowania (zł)	Liczba zawartych umów	Liczba złożonych ofert współpracy	Liczba ogłoszonych konkursów
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	609 581,20	50	88	2
Pomoc społeczna	220 000	19	30	1
Przeciwdziałanie przemocy	56 187	10	13	
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	20 000	3	14	
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	155 640	12	15	2
Razem	1 061 408,20	94	160	5

Tryb pozakonkursowy 2018

Zakres	Kwota dofinansowania PLN	Kwota rozliczonych umów PLN	Liczba zawartych umów	Liczba złożonych ofert współpracy
Pomoc społeczna	20 000	20 000	2	2
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	18 500	18 500	2	2
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
Razem	38 500	38 500	4	4

SPIS TREŚCI

Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi - istotnym elementem polityki społecznej regionu	4
Szansa na rozwój psychiatrii środowiskowej	7
XIV edycja plebiscytu „Świętokrzyski Anioł Dobroci”	9
Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego	12
Diagnoza zjawiska ubóstwa w regionie świętokrzyskim 2017 r.	14
Świętokrzyscy Liderzy Kooperacji	20
Działania na rzecz mieszkańców podejmowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w obszarze polityki społecznej w latach 2017-2018	24

Wydawca

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego
Al. IX Wieków Kielc 3; 25-516 Kielce
www.swietokrzyskie.pro
tel.: 41 342 12 42

Koncepcja i redakcja:

Barbara Jakacka-Green
Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej

Zdjęcia:

Archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Copyright by Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Kielcach

Wydanie II/2018

Nakład 1000 egzemplarzy
EGZEMPLARZ BEZPŁATNY